

การพัฒนา รูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการ
สำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

A DEVELOPMENT OF RECREATION ACTIVITIES MANAGEMENT MODEL FOR
COMMUNITY-BASED TOURISM IN THONBURI DISTRICT BANGKOK

นุชรา แสงสุข

Nuchara Sawangsuk

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

Faculty of Management Science, Dhonburi Rajabhat University

Received: April 9, 2020 / Revised: July 16, 2021 / Accepted: September 3, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 2) พัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร และ 3) ประเมินรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนันทนาการ ด้านการท่องเที่ยว และด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากประธานชุมชน ชาวบ้านในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม แนวทางการสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผลการวิจัยพบว่า

ลักษณะการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนันทนาการไม่ส่งผลให้เกิดผลกระทบทางลบต่อวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมนันทนาการนั้นเหมาะสมกับเพศและวัย สถานที่และอุปกรณ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการมีความสวยงามหรือชวนให้เข้าร่วมกิจกรรม ชุมชนมีการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้จัดการกิจกรรมกับนักท่องเที่ยว ในปัจจุบันกิจกรรมนันทนาการนั้นยังไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวที่เข้าร่วม โดยมีการจัดเตรียมฝ่ายพยาบาล หรืออุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้กับนักท่องเที่ยวที่บาดเจ็บ และผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนั้นๆ

รูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและสภาพปัญหาในการจัดการกิจกรรมนันทนาการ จากนั้นทำการปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ประเมินความเหมาะสมรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกิจกรรมนันทนาการ ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบกิจกรรมนันทนาการ ขั้นตอนที่ 3 การดำเนิน

กิจกรรมนันทนาการ ขั้นตอนที่ 4 ควบคุมการดำเนินกิจกรรมนันทนาการ และขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล การจัดการกิจกรรมนันทนาการ โดยในทุกขั้นตอนนี้ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผลการประเมินรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยว โดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ จึงยอมรับรูปแบบดังกล่าว

คำสำคัญ: รูปแบบ กิจกรรมนันทนาการ การท่องเที่ยวโดยชุมชน เขตธนบุรี

Abstract

The purposes of this research are (1) to study and analyze the characteristics of recreational activities management in community tourist attractions in Thon Buri district of Bangkok Metropolis; (2) to develop a recreational activities management model for community-based tourism in Thon Buri district of Bangkok Metropolis; and (3) to assess the developed recreational activities management model for community-based tourism in Thon Buri district of Bangkok Metropolis. This research was a mixed-method research. Quantitative data were collected from tourists visiting the community, recreation experts, tourism experts, and community-based tourism experts; while qualitative data were collected from community leaders and community residents participating in providing community-based tourism. The employed research instruments were a questionnaire, an interview structure, and an appropriateness evaluation form for the recreational activities management model for community-based tourism. The research results are as follows:

Regarding the characteristics of recreational activities management in community tourist attractions in Thon Buri district of Bangkok Metropolis, it is found that the purposes of recreational activities do not have any negative impact on the local community way of life in the tourist areas. Recreational activities are appropriate for gender and age. The places and equipment that are involved in recreational activities are beautiful or attractive for persuading people to join the activities. The community creates familiarity between the event organizers and tourists. At present, recreational activities do not cause any harm to the participating tourists, with the arrangement of nursing services or first aid equipment for the tourists in case they are injured. Finally, the results obtained from participating in recreational activities are in line with the objectives of those activities.

As for the recreational activities management model for community-based tourism in Thon Buri district of Bangkok Metropolis, the researcher developed the model from the results of data analysis on tourists' opinions and problems in organizing recreational activities. After that, it was adjusted according to the opinions of the experts who assessed the suitability of the developed recreational activities management model. It consists of 5 steps, namely, step 1: determining recreational activities; step 2: designing recreational activities; step 3: conducting

recreational activities; step 4: monitoring the recreational activities; and step 5: evaluation of results of recreational activities; every step of which must result from community participation.

As for the evaluation results of developed recreational activities management model for community-based tourism in Thon Buri district of Bangkok Metropolis, It is found that the appropriateness of the model is at the highest level in every aspect; therefore, the model is acceptable.

Keywords: Model, Recreational Activities, Community-based Tourism, Thon Buri District

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภททั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง ธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม หรือธุรกิจที่สนับสนุนต่างๆ การซื้อบริการของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศก่อให้เกิดการหมุนเวียนของการใช้จ่ายซึ่งจะตกอยู่ในหลายกลุ่มอาชีพช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับสังคมทั้งระดับชุมชนท้องถิ่นและระดับประเทศ (Wannathanom, 2009) ในปัจจุบันเมื่อแหล่งท่องเที่ยวถูกทำลายมากยิ่งขึ้น ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ย่อมส่งผลกระทบต่อรายได้จากการท่องเที่ยว ทำให้มีการให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะคงรักษาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้สามารถทำรายได้ต่อไปในอนาคต การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โดยเน้นให้ประชาชนหรือชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง

The Thailand Community-Based Tourism Institute (2017) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชนไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน จากความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความสัมพันธ์

กับการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นองค์รวม เนื่องจากทรัพยากรการท่องเที่ยวกับทรัพยากรที่ชุมชนใช้เป็นฐานการผลิตเป็นทรัพยากรเดียวกัน วัฒนธรรมและสังคมเป็นการขับเคลื่อนเรื่องจิตวิญญาณของชุมชนในการสร้างสัมพันธ์กันภายในชุมชน และการสัมพันธ์กับภายนอกควรจะเชื่อมโยงให้เห็นการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นองค์รวม

เขตธนบุรีถือเป็นพื้นที่เขตอนุรักษ์ในฐานะเมืองหลวงเก่าพร้อมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของชาติและศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวและโบราณสถานที่สำคัญมากมาย (Boriphat cited in Bangkok Metropolitan Administration, 2013) นอกจากนั้นเขตธนบุรียังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว โดยมีผู้กล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรีไว้มากมาย เช่น Bunnag (2010) ได้กล่าวไว้ว่า ย่านกุฎีจีน แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรีเป็นชุมชนที่มีมาก่อนกรุงรัตนโกสินทร์ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาใกล้กับวัดกัลยาณมิตร มาจนจรดถนนเทศบาลสายหนึ่ง นอกจากนี้ยังเป็นที่ยึดกันว่า ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง และขนมหวานอื่นๆ เป็นของชาวโปรตุเกสที่ถูกนำเข้ามาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา โดยทำวทองกิบม้า ลูกครึ่งโปรตุเกส-ญี่ปุ่น ภรรยาของเจ้าพระยาวิไชยเณทร์ (คอนสแตนติน ฟอลคอน) เป็นผู้นำเข้ามาเผยแพร่และอาจรวมไปถึงขนมฝรั่งด้วย ซึ่งชาวกุฎีจีนได้รับการถ่ายทอดวิชาทำขนมต่างๆ สืบต่อมาจากบรรพชนหลายชั่วอายุคน จนมีชื่อเสียง

เป็นที่รู้จักกันว่า “ขนมฝรั่งกุฎีจีน” ข้างนอกจะกรุบกรอบ ภายในนุ่ม และมีกลิ่นหอม เพราะอบด้วยไม้พิน และ Eamarun (2000) ได้กล่าวไว้ว่า ย่านกุฎีจีนเป็นชุมชนเก่าแก่มาแต่ครั้งอยุธยาและสืบเนื่องมาโดยตลอด มีกลุ่มคนต่างศาสนาอาศัยอยู่ปะปนกัน และยังเชื่อมต่อกับถิ่นฐานบ้านขุนนางตระกูลขุนนางอีกด้วย จึงมีสถานที่น่าชมหลายแห่งไม่ว่าจะเป็นวัดวาอาราม โบสถ์ฝรั่ง ศาลเจ้า และกุฎีแขก ตลอดจนอาคารบ้านเรือนเก่าของผู้ดีมีตระกูลที่เคยอาศัยอยู่ในย่านนี้ จากความสำคัญของชุมชนกุฎีจีนดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เป็นที่รู้จักและนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมานั้น หากมีการพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการย่อมจะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่นี้ และทำให้การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นไปได้ดียิ่งขึ้น

กิจกรรมนันทนาการคือกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคมโดยใช้เวลาว่างหรือเวลาอิสระเข้าร่วมกิจกรรม ในรูปแบบที่หลากหลายตามความสมัครใจและสนใจ (Karnjanakit, 2003) โดยกิจกรรมส่วนใหญ่ที่นักท่องเที่ยวกระทำในแหล่งท่องเที่ยวจัดเป็นกิจกรรมนันทนาการทั้งสิ้น ได้แก่ การไหว้พระ สวดมนต์ ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา การเดินป่า ดูนก ส่องสัตว์ ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การเดินระบำพื้นเมือง ชมวิถีชีวิตชุมชน ทดลองประดิษฐ์งานหัตถกรรมพื้นเมือง ในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงการถ่ายรูป ชมวิว ซื่อของที่ระลึก ตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ด้วย ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวย่อมต้องคำนึงถึงกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

จากที่ผู้วิจัยได้เคยทำวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร (Keawprapassorn & Sawangsuk, 2016) นั้น ได้พบปัญหาการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่านักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยวในชุมชนค่อนข้างน้อยเนื่องจากชุมชนไม่มีกิจกรรมนันทนาการให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมมากพอ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวภายในชุมชนมักจะไปท่องเที่ยวยังแหล่ง

ท่องเที่ยวอื่นใกล้เคียงด้วยเพื่อให้เกิดความหลากหลายของการทำกิจกรรมท่องเที่ยว และมักจะเลือกใช้บริการธุรกิจท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ในแหล่งท่องเที่ยวอื่นมากกว่า เป็นต้น ส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายในการมาท่องเที่ยวที่ชุมชนค่อนข้างน้อย การส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนจึงเป็นการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เวลาท่องเที่ยวในชุมชนมากขึ้น และดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมชุมชนได้มากขึ้น ส่งผลให้ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

Peathanhom (2011) ได้กล่าวว่ารูปแบบหมายถึง แบบจำลองแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งแสดงเป็นแผนภาพและถ้อยคำที่อธิบายถึงปรากฏการณ์ต่างๆ โดยแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบที่สำคัญของเรื่องนั้นๆ ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเพื่ออธิบายและง่ายต่อการทำความเข้าใจ ไม่มีองค์ประกอบตายตัวหรือรายละเอียดทุกแง่มุมและผ่านกระบวนการทดสอบอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความตรงและเชื่อถือได้

Tongjam (2007) ได้กำหนดขั้นตอน การพัฒนา

รูปแบบออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา 2) การพัฒนารูปแบบ 3) การตรวจสอบรูปแบบ และ 4) การแก้ไขปรับปรุงและพัฒนา

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ

Koontz (1972) ได้กำหนดหน้าที่ของผู้บริหารในการจัดการไว้ 5 ประการ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การอำนวยการ (Directing) และการควบคุม (Controlling) ซึ่งนิยมเรียกว่า “POSDC” อย่างไรก็ตามต่อมา Koontz & Weihrich (1988) ได้เขียนตำราชื่อว่า Management ร่วมกันและได้เปลี่ยนหน้าที่ทางการจัดการ จากการอำนวยการ (Directing) เป็นการนำ (Leading) และเรียกว่า “POSLC” ซึ่งได้แก่ 1) การวางแผน (Planing) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การจัดบุคลากร (Staffing) 4) การสั่งการ (Leading) และ 5) การควบคุม (Controlling)

แนวคิดเกี่ยวกับนันทนาการ

Gulthawatvichai (2008) ได้ให้ความหมายของนันทนาการไว้ว่า นันทนาการ (Recreation) หมายถึง กิจกรรมเวลาว่างที่สร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ มีคุณค่า สำหรับบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจและส่งผลโดยตรงต่อผู้เข้าร่วม ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ซึ่งเป็นเป้าหมายของนันทนาการคือ การกระทำให้ชีวิต มีคุณภาพ หมายถึง การมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ นั่นคือมีความสุขที่สมบูรณ์ประกอบด้วยสองส่วน ได้แก่ สุขภาพทางกาย และสุขภาพจิตใจ นอกจากนั้นยังมีผลพลอยได้อื่นๆ อีกมากมาย Gulthawatvichai (2011) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักการดำเนินกิจกรรมนันทนาการ โดยกล่าวไว้ว่าการดำเนินกิจกรรมนันทนาการให้ถูกต้องตามกระบวนการจะประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ 1) จุดมุ่งหมายของกิจกรรม 2) การเลือกกิจกรรม 3) การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรม 4) วิธีดำเนินกิจกรรม 5) ความปลอดภัยในการดำเนินกิจกรรม 6) การปฐมพยาบาล การบาดเจ็บจากการ

เล่นหรือการทำกิจกรรม และ 7) การสรุปและประเมินผลกิจกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

The Thailand Community-Based Tourism Institute (2017) ได้ให้ความหมายของ การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism) ไว้ว่า การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชนจัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน

Rocharungsat (2013) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวชุมชนไว้ว่า การท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นผู้กำหนดกระบวนการ ทิศทาง และรูปแบบการท่องเที่ยวของตนเอง ชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวต่างๆ และมีส่วนได้ส่วนเสียที่เกิดจากการท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวที่จัดโดยชุมชนนั้นมีจุดขายที่หลากหลาย ทั้งธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต การอนุรักษ์ รวมทั้งมีการพัฒนารูปแบบเพื่อสร้างความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกหลานและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง

แหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวในชุมชนกุฎีจีนพบว่าแหล่งท่องเที่ยวดังต่อไปนี้ 1) บ้านไม้โบราณที่ยังคงอนุรักษ์ไว้ 2) พิพิธภัณฑ์บ้านกุฎีจีน 3) ขนมฝรั่งกุฎีจีน และ 4) โบสถ์ข้างตาคูร์สู ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกชุมชน กุฎีจีนในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีพื้นที่อยู่ในเขตธนบุรี และมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมได้สอดคล้องกับ Odjai & Chitchang (2015) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายโปรตุเกส: กรณีศึกษาชุมชนวัดข้างตาคูร์สู ย่านกุฎีจีน กรุงเทพมหานคร โดยพบว่า ชุมชนกุฎีจีนเป็นชุมชนที่มีอัตลักษณ์ทาง

ด้านวัฒนธรรมและพิธีกรรมที่โดดเด่น นอกจากนี้ ชุมชนกุฎีจีนยังมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเอง โดย Tanopanuwat (2017) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนเส้นทางท่องเที่ยว เชียงวัฒนธรรมในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนกุฎีจีนมีต้นทุนด้านทรัพยากรท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมากมายที่สามารถเชื่อมโยงกับชุมชนใกล้เคียง รวมทั้งมีบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ และสิ่งสำคัญคือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

ปัจจุบันชุมชนกุฎีจีนมีกิจกรรมนันทนาการที่ให้นักท่องเที่ยวได้กระทำในระหว่างท่องเที่ยว ได้แก่ การถ่ายรูปในจุดต่างๆ ที่ทางชุมชนได้จัดเตรียมไว้ เยี่ยมชมบ้านไม้โบราณ พิพิธภัณฑ์บ้านกุฎีจีน และโบสถ์ซางตาครู้ส ทดลองแต่งหน้าขนมฝรั่งกุฎีจีน และเลือกซื้อของที่ระลึกภายในชุมชน ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวแล้วจะเห็นได้ว่าทางชุมชนยังสามารถพัฒนากิจกรรมนันทนาการต่างๆ ได้มากขึ้นกว่าเดิมหากมีรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในชุมชนต่อไป

วิธีการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างกรอบแนวคิด

การศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน การดำเนินกิจกรรมนันทนาการ หน้าที่ในการจัดการ โดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา ผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงเอกสารบทความทางวิชาการ ฐานข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ

กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการสร้างเครื่องมือเพื่อศึกษาลักษณะการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน พื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยการใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านการตรวจสอบค่าความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงจากผู้ทรงคุณวุฒิ การดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ 1) นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชน และ 2) ชาวบ้านในชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี ได้แก่ ชุมชนกุฎีจีน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย 1) เนื่องจากไม่ทราบจำนวนนักท่องเที่ยวที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณกรณีไม่ทราบขนาดของประชากร โดยใช้สูตรของ Cochran สามารถกำหนดกลุ่มตัวอย่างได้ 384 คน เพื่อใช้อ้างอิงถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชน และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยผู้วิจัยจึงกำหนดการเก็บข้อมูลวิจัยจากแบบสอบถามเป็นจำนวน 400 คน 2) ชาวบ้านในชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี ได้แก่ ชุมชนกุฎีจีน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงโดยสัมภาษณ์ประธานชุมชน และชาวบ้านในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว จำนวน 4 คน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ทั้ง 4 แห่งในชุมชน กุฎีจีน ประกอบด้วย ประธานชุมชน กุฎีจีน เจ้าของเรือนไม้โบราณ เจ้าของพิพิธภัณฑ์บ้านกุฎีจีน และเจ้าของร้านขนมฝรั่งกุฎีจีนหลานแม่เป่า

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 แบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชน เกี่ยวกับลักษณะการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ จุดมุ่งหมายของกิจกรรม การเลือกกิจกรรม การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรม วิธีดำเนินกิจกรรม ความปลอดภัยในการดำเนินกิจกรรม การปฐมพยาบาลการบาดเจ็บจากการเล่นหรือทำกิจกรรม และการสรุปและประมวลผลกิจกรรม

2.2.2 แนวทางการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรีกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ จุดมุ่งหมายของกิจกรรม การเลือกกิจกรรม การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรม วิธีดำเนินกิจกรรม ความปลอดภัยในการดำเนินกิจกรรม การปฐมพยาบาลการบาดเจ็บจากการเล่นหรือทำกิจกรรม และการสรุปและประมวลผลกิจกรรม

2.2.3 รวบรวมข้อมูลความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร กับผู้ทรงคุณวุฒิ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 แบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชน เกี่ยวกับลักษณะการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน พื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับนักท่องเที่ยวที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมาแล้ว ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2561 - มีนาคม 2562

2.3.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประธานชุมชนกุฎีจีน เจ้าของเรือไม้โบราณ เจ้าของพิพิธภัณฑสถานกุฎีจีน และเจ้าของร้านขนมฝรั่งกุฎีจีนหลานแม่เป่า

เกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ในช่วงเดือนสิงหาคม 2562

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 แบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชน เกี่ยวกับลักษณะการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาจากข้อคำถามปลายปิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำข้อมูลที่ได้มาจากข้อคำถามปลายเปิดมารวบรวมลักษณะการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

2.4.2 แนวทางการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน พื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พิจารณาประเด็นสภาพปัญหาการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน พื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 3 (ร่าง) รูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1-2 มาจัดทำรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

ในการประเมินรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยดำเนินการโดยการ

สอบถามความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ รายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

4.1 ผู้ทรงคุณวุฒิที่แสดงความคิดเห็นเพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ในชั้นตอนนี้ มีจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนันทนาการ การท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวโดยชุมชน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

4.3 แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาจากข้อคำถามปลายปิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์การนำผลการประเมินมาปรับปรุง คือ การนำรายการที่ผลการประเมินต่ำกว่า 3.51 มาปรับปรุงพัฒนา และยอมรับรายการที่ผลการประเมินมากกว่า 3.51 และนำข้อมูลที่ได้มาจาก ข้อคำถามปลายเปิดมาปรับปรุง และกำหนดเป็นรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

4.4 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ รูปแบบการจัดการนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ในรายงานวิจัยและเผยแพร่ต่อไป

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

สามารถสรุปผลและอภิปรายการวิจัยโดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะการ

จัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.8 อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 25 ปี ร้อยละ 31.5 มีระดับการศึกษาสูงสุด ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 50.0 และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000-15,000 บาท ร้อยละ 34.0 ทั้งหมดเคยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

1.2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับลักษณะการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

1.2.1 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนในด้านจุดมุ่งหมายของกิจกรรม ภาพรวมความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$) โดยความคิดเห็นในเรื่อง จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนันทนาการที่เข้าร่วมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนไม่ส่งผลให้เกิดผลกระทบทางลบต่อวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{x} = 4.00$) สอดคล้องกับ Rocharungsat (2013) ที่ได้กล่าวถึง ผลกระทบหลักจากการท่องเที่ยวชุมชนไว้ว่า ผลกระทบที่สำคัญอีกแง่มุมหนึ่งคือ ปัญหาสังคมที่อาจเกิดขึ้นภายในชุมชนเอง เช่น วัฒนธรรมที่เสื่อมโทรมลงจากการที่มีวัฒนธรรมที่ไม่น่าพึงประสงค์ของนักท่องเที่ยวต่างวัฒนธรรมเข้าไป ปัญหาความไม่เท่าเทียมทำให้ชุมชนไม่พอใจและอาจเกิดปัญหาอาชญากรรมตามมา ซึ่งเป็นข้อที่ควรคำนึงถึงและควรป้องกันไว้ตั้งแต่เนิ่นๆ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน

1.2.2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนในด้านการเลือกกิจกรรม ภาพรวมความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมา

ท่องเที่ยวในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$) โดยความคิดเห็นในเรื่อง กิจกรรมนันทนาการที่เข้าร่วมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนั้นเหมาะสมกับเพศและวัย มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{x} = 4.05$) สอดคล้องกับ Gulthawatvichai (2011) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การเลือกกิจกรรมนันทนาการที่นำมาใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายว่า ต้องการให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รับประโยชน์อย่างไรหรือเพื่อเหตุผลใดซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้จัดกิจกรรมที่จะต้องเลือกกิจกรรมที่นำมาใช้ให้เหมาะสมและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยหลักการเลือกกิจกรรมอย่างหนึ่งคือ เลือกให้เหมาะกับบุคคล ได้แก่ เพศและวัยของผู้เข้าร่วม และ Phueksuwan (2016) ที่ได้กล่าวถึง หลักการเลือกกิจกรรมนันทนาการ ไว้ว่ากิจกรรมนั้นจะต้องเหมาะสมกับเพศ และวัยของผู้เข้าร่วม

1.2.3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนในด้านการเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรม ภาพรวมความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$) โดยความคิดเห็นในเรื่อง สถานที่และอุปกรณ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการมีความสวยงามหรือชวนให้เข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{x} = 3.97$) สอดคล้องกับ Gulthawatvichai (2011) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การเตรียมอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมนันทนาการนั้น ลักษณะของอุปกรณ์ต้องนำใช้ สวยงามหรือชวนให้ใช้เล่น

1.2.4 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนในด้านวิธีดำเนินกิจกรรม ภาพรวมความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$) โดยความคิดเห็นในเรื่อง มีการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้จัดกิจกรรมนันทนาการกับนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ($\bar{x} = 3.94$) มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด สอดคล้องกับ Phueksuwan (2016) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การเป็นผู้จัดกิจกรรมนันทนาการนั้นต้องศึกษาและฝึกฝนการเสริม

สร้างมนุษยสัมพันธ์ภายในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มทุกๆ คนเป็นพวกเดียวกัน ให้ความร่วมมืออย่างดี เพราะวิชามนุษยสัมพันธ์นั้นเป็นศาสตร์ที่ต้องอาศัยศาสตร์อื่นๆ เช่น สังคมวิทยา จิตวิทยา ศาสนาวิทยา และศาสตร์อื่นๆ รวมกันเป็นศิลปะและศาสตร์แห่งบูรณาการ มาช่วยผู้จัดทำให้สมาชิกมีพฤติกรรมเป็นหนึ่งเดียวด้วยใจรัก

1.2.5 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนในด้านความปลอดภัยในการดำเนินกิจกรรม ภาพรวมความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$) โดยความคิดเห็นในเรื่อง กิจกรรมนันทนาการที่เข้าร่วมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนั้นไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวที่เข้าร่วม มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{x} = 4.02$) สอดคล้องกับ Kieovichai (2014) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมนันทนาการก็เช่นเดียวกับกิจกรรมประเภทอื่นๆ ที่ผู้จัดจะต้องมีวิธีการหรือกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม และ Warakulwit (2015) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนการคุ้มครองผลประโยชน์ให้กับนักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อปริมาณนักท่องเที่ยว

1.2.6 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนในด้านการปฐมพยาบาล การบาดเจ็บจากการเล่นหรือการทำกิจกรรม ภาพรวมความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$) โดยความคิดเห็นในเรื่อง มีการจัดเตรียมฝ่ายพยาบาล หรืออุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้กับนักท่องเที่ยวที่บาดเจ็บจากการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{x} = 3.75$) สอดคล้องกับ Gulthawatvichai (2011) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการปฐมพยาบาลการบาดเจ็บจากการ

ทำกิจกรรมนันทนาการเป็นส่วนหนึ่งของผู้จัดกิจกรรม ควรมีความรู้ สามารถจะดำเนินการช่วยเหลือผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยเบื้องต้น และในขณะเดียวกันผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องตระหนักถึงความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยเช่นกัน อุบัติเหตุเป็นเหตุที่ไม่คาดคิด ฉะนั้นต้องอยู่ใน ความไม่ประมาท นั่นก็คือ ต้องมีความรู้ ทั้งการป้องกันและการแก้ไข เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น การปฐมพยาบาลเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือเบื้องต้น

1.2.7 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนในด้านการสรุป และประเมินผลกิจกรรม ภาพรวมความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.71$) โดยความคิดเห็นในเรื่อง ผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนันทนาการ ($\bar{x} = 3.98$) มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นมากที่สุด สอดคล้องกับ Gulthawatvichai (2011) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การสรุป และประเมินผลกิจกรรมเป็นกระบวนการตรวจสอบ แ่่งผลของกิจกรรม และเป็นการเก็บข้อมูลต่างๆ ที่ได้ปฏิบัติไปแล้วเพื่อรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนเป็นข้อมูลที่เป็นหลักฐานสำหรับแสดงให้ทราบถึงสิ่งที่ดำเนินการไปแล้ว และเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำมาใช้เป็นประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปให้พัฒนาขึ้น ซึ่งมีวิธีการสรุปและประเมินผลได้หลายวิธี เช่น การสังเกต การสอบถามหรือสัมภาษณ์ การให้ทราบผลของแบบสอบถามจากการประชุมสรุปของคณะกรรมการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ ซึ่งเนื้อหาหรือสิ่งที่ควรประเมินผลหรือสรุปผลว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการดำเนินกิจกรรมหรือไม่

1.3 ผลการการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชน ที่มีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาในการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตรอบบุรี กรุงเทพมหานคร

1.3.1 ด้านจุดมุ่งหมายของกิจกรรม

ปัญหาที่พบคือ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน เช่น การจอดรถจักรยานของนักท่องเที่ยวกีดขวางทางเข้าออกของชาวบ้าน ชุมชน มีรถจักรยานของนักท่องเที่ยวชนกันก่อให้เกิดความเสียหายกับบ้านเรือนของชาวบ้าน เป็นต้น สอดคล้องกับ World Bank cited in Rocharungsat (2013) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวชุมชนคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชน ผู้ซึ่งต้องได้รับประโยชน์และรายได้อย่างยุติธรรมจากการท่องเที่ยว การกำจัดความยากจน และไม่ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างความภาคภูมิใจในชุมชน และเกิดการรักษาและพัฒนาสมบัติของชุมชน สอดคล้องกับ Siangarom (2014) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การออกแบบอุตสาหกรรมเพื่อชุมชน: กรณีศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนภูเก็ต โดยระบุไว้ว่า การประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้บุคคลภายนอกเข้าไปในชุมชนเป็นจำนวนมาก อาจก่อให้เกิดการรบกวนสภาพความเป็นอยู่ของผู้อยู่อาศัยในชุมชน รวมถึงอาจเกิดการรบกวนหรือการผิดมารยาททางวัฒนธรรมของชุมชนจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ได้

1.3.2 ด้านการเลือกกิจกรรม ปัญหาที่พบคือ บางแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ไม่ได้รวมกลุ่มกับชาวบ้านในการจัดกิจกรรมนั้น มักจะตั้งราคาการเข้าร่วมกิจกรรมที่ค่อนข้างสูง ไม่สอดคล้องกับกิจกรรมอื่นในชุมชน ซึ่งทางชุมชนก็ไม่สามารถควบคุมปัจจัยเหล่านี้ได้ และบางกิจกรรมนั้นไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ตลอดเวลา นักท่องเที่ยวต้องแจ้งความต้องการล่วงหน้าก่อนเดินทางมา เช่น การชมเรือนจันทภาพ เป็นต้น สอดคล้องกับ Rocharungsat (2013) ที่ได้กล่าวถึงปัญหาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริงควรเกิดการเรียนรู้ร่วมกันและระหว่างกันของภาคีที่ร่วมพัฒนาการท่องเที่ยว แต่ปัญหาอาจเกิดได้ในลักษณะความขัดแย้ง ไม่ว่าจะเป็นเชิงผลประโยชน์ ทัศนคติ การดำเนินงาน และอื่นๆ

1.3.3 ด้านการเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรม ปัญหาที่พบคือ ลักษณะพื้นที่ในชุมชนเป็นตรอกซอกซอยที่ค่อนข้างแคบ บ่อยครั้งที่พบปัญหาการจอดรถกีดขวางทางสัญจรในบริเวณด้านหน้าสถานที่จัดกิจกรรม และขนาดของสถานที่จัดกิจกรรมที่คับแคบอาจทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกอึดอัดและไม่เป็นส่วนตัวในบางครั้ง โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดที่นักท่องเที่ยวมีจำนวนค่อนข้างมาก เกิดเสียงรบกวนนักท่องเที่ยวที่ต้องการความสงบ ความคับแคบทำให้สถานที่จัดกิจกรรมบางแห่งไม่สะดวกต่อการต้อนรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังพบปัญหาความทรุดโทรมของสถานที่จัดกิจกรรม บางแห่งด้วย สอดคล้องกับ Kieovichai (2014) ที่ได้กล่าวไว้ว่า อุปกรณ์และสถานที่จัดกิจกรรมนั้นหากการนั้น ผู้จัดกิจกรรมจะต้องพิจารณาถึงวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการทำกิจกรรมนั้นๆ ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ถ้าหากจะเลือกกิจกรรมดังกล่าวบรรจุไว้ นอกจากนี้ สถานที่ที่จะทำกิจกรรม ผู้นำจะต้องพิจารณาดูว่าถ้าหากทำกิจกรรมหรือเล่นเกมดังกล่าวจะต้องใช้พื้นที่หรือสถานที่ที่กว้างมากน้อยเท่าใด และที่มีอยู่เพียงพอหรือไม่ เพราะสิ่งเหล่านี้นอกจากจะพิจารณาเรื่องความสนุกสนานแล้วอาจจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยอีกด้วย

1.3.4 ด้านวิธีดำเนินกิจกรรม ปัญหาที่พบคือ ปัญหาด้านบุคลากรผู้ดำเนินกิจกรรมที่เป็นชาวบ้านในชุมชนนั้น ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรม และในหลายกิจกรรมจำเป็นต้องจำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจากความคับแคบของสถานที่จัดกิจกรรม สอดคล้องกับ Rocharungsat (2013) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้จัดการท่องเที่ยวควรมีความสามารถทางด้านภาษา ด้วยเหตุที่เป็นงานที่ต้องใช้ภาษาเป็นหลัก โดยเฉพาะภาษาพูด ดังนั้นจึงต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศอยู่ในเกณฑ์ดีคือ สามารถที่จะสื่อสารทำความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้องตามระเบียบการใช้ภาษา

และ Chemnasiri (2012) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาศักยภาพชุมชนนั้นต้องมีการอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมแก่คนในชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง คนในชุมชนต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนของตนเอง และมีความรู้ในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว รวมทั้งรู้จักวิธีการบริการนักท่องเที่ยวอย่างมีไมตรีจิต

1.3.5 ด้านความปลอดภัยในการดำเนินกิจกรรม ปัญหาที่พบคือ การสัญจรด้วยจักรยานของนักท่องเที่ยวภายในตรอกซอกซอยที่แคบทำให้เกิดการขัดขวางกับพื้นผิวหรือสิ่งของบริเวณข้างทาง หรือการขี่รถจักรยานชนกันของนักท่องเที่ยวก่อให้เกิดการบาดเจ็บได้ และความทรุดโทรมของสถานที่จัดกิจกรรมบางแห่งทำให้เกิดความกังวลว่าในอนาคตอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านความปลอดภัยกับนักท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้กิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้ เช่น การชมสัตว์วิธีการทำขนมฝรั่งกุฎีจีน ที่นักท่องเที่ยวต้องอยู่ใกล้กับเตาขนาดใหญ่ที่มีความร้อน ผู้จัดกิจกรรมจึงต้องคอยชี้แจงข้อมูลวิธีการปฏิบัติตนในระหว่างการชมแก่นักท่องเที่ยวอยู่เสมอเพื่อป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวสัมผัสเตาโดยตรง สอดคล้องกับ Jittangwattana (2013) ที่ได้กล่าวไว้ว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านความปลอดภัย จะต้องมีการป้องกันและรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว ควรมีการประกาศเตือนให้ระวังเมื่อเดินทางเข้าไปในพื้นที่บางแห่งที่อาจไม่ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว

1.3.6 ด้านการปฐมพยาบาลการบาดเจ็บจากการเล่นหรือทำกิจกรรม ปัญหาที่พบคือ ทางชุมชนยังไม่มีบุคลากรที่ดูแลด้านนี้โดยตรง มีเพียงกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข และกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่คอยช่วยเหลือในส่วนนี้ให้ สอดคล้องกับ Jittangwattana (2014) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ โดยระบุว่า ต้องมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ประเภทความปลอดภัย เพื่ออำนวยความสะดวกต่อความปลอดภัยจากโจรกรรม ความปลอดภัยจากการใช้บริการท่องเที่ยว ความปลอดภัย

จากอุบัติเหตุ ความปลอดภัยจากหลงทาง ความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ เป็นต้น

1.3.7 ด้านการสรุปและการประมวลผล กิจกรรมปัญหาที่พบคือ ทางชุมชนยังไม่มีขั้นตอนในการสรุปและประมวลผลกิจกรรมที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยมีช่องทางให้นักท่องเที่ยวได้ประเมินผล การจัดการกิจกรรมนันทนาการในชุมชนเพียงช่องทางเดียวคือ การแสดงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเมื่อนักท่องเที่ยวมารวมตัวกันภายหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมที่บริเวณที่ทำการชุมชน นอกจากนั้นทางชุมชนยังอาศัยข้อมูลจากบริษัททัวร์ที่นำนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชน โดยทางบริษัททัวร์ได้จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้แสดงความคิดเห็นอีกช่องทางหนึ่ง สอดคล้องกับ

Gulthawatvichai (2011) ที่ได้ระบุไว้ว่า การดำเนินกิจกรรมนันทนาการที่ถูกต้องนั้นควรจะมีกระบวนการของการสรุปและประเมินผลกิจกรรม

2. ผลการพัฒนาารูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

รูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามและผลการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดการกิจกรรมนันทนาการ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามและผลการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดการกิจกรรมนันทนาการ

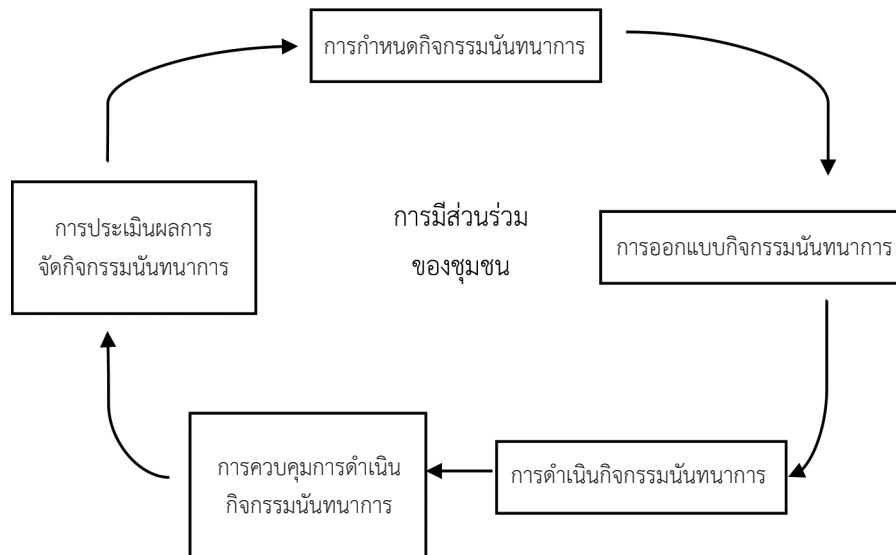
ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว	สภาพปัญหาในการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน พื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร	รูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยว โดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร
จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนันทนาการที่เข้าร่วมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนั้นไม่ส่งผลให้เกิดผลกระทบทางลบต่อวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	<ol style="list-style-type: none"> 1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน 2. บางกิจกรรมนั้นไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ตลอดเวลา นักท่องเที่ยวต้องแจ้งความต้องการล่วงหน้าก่อนเดินทางมา 3. หลายกิจกรรมจำเป็นต้องจำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจากความคับแคบของสถานที่จัดกิจกรรม 	ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกิจกรรมนันทนาการ
<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมนันทนาการที่เข้าร่วมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนั้นเหมาะสมกับเพศและวัย 2. สถานที่และอุปกรณ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการมีความสวยงามหรือชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ลักษณะพื้นที่ในชุมชนเป็นตรอกซอกซอยที่ค่อนข้างแคบ 2. ขนาดของสถานที่จัดกิจกรรมที่คับแคบอาจทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกอึดอัดและไม่เป็นส่วนตัวในบางครั้ง 3. ความทรุดโทรมของของสถานที่จัดกิจกรรม 	ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบกิจกรรมนันทนาการ

ตารางที่ 1 ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจากแบบสอบถามและผลการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมนันทนาการ (ต่อ)

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว	สภาพปัญหาในการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน พื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร	รูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยว โดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร
มีการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้จัดกิจกรรมนันทนาการกับนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	ปัญหาด้านบุคลากรผู้ดำเนินกิจกรรมที่เป็นชาวบ้านในชุมชนนั้น ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้	ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินกิจกรรมนันทนาการ
กิจกรรมนันทนาการที่เข้าร่วมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนั้นไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวที่เข้าร่วม	<ol style="list-style-type: none"> 1. บางแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ไม่ได้รวมกลุ่มกับชาวบ้านในการจัดกิจกรรมนั้น มักจะตั้งราคาการเข้าร่วมกิจกรรมที่ค่อนข้างสูง ไม่สอดคล้องกับกิจกรรมอื่นในชุมชน ซึ่งทางชุมชนก็ไม่สามารถควบคุมปัจจัยเหล่านี้ได้ 2. การสัญจรด้วยจักรยานของนักท่องเที่ยวภายในตรอกซอกซอยที่แคบทำให้เกิดการขีดข่วนกับพื้นผิวหรือสิ่งของบริเวณข้างทาง หรือการขี่รถจักรยานชนกันของนักท่องเที่ยวก่อให้เกิดการบาดเจ็บได้ 3. ความทรุดโทรมของสถานที่จัดกิจกรรมบางแห่งทำให้เกิดความกังวลว่าในอนาคตอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านความปลอดภัยกับนักท่องเที่ยวได้ 4. มีกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยว แต่ในปัจจุบันยังไม่พบนักท่องเที่ยวที่บาดเจ็บจากการทำกิจกรรม 5. ไม่มีบุคลากรที่ดูแลด้านการปฐมพยาบาลนักท่องเที่ยวโดยตรง 	ขั้นตอนที่ 4 ควบคุมการดำเนินกิจกรรมนันทนาการ
ผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนันทนาการนั้นๆ	ทางชุมชนยังไม่มีขั้นตอนในการสรุปและประมวลผลกิจกรรมที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม	ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการจัดกิจกรรมนันทนาการ

เมื่อได้รูปแบบฉบับร่างมาแล้วนั้น ผู้วิจัยยังได้ปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ประเมินความเหมาะสมรูปแบบนั้น โดยสามารถสรุป

รูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 รูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน
ในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกิจกรรมนันทนาการ เป็นการกำหนดกิจกรรมนันทนาการที่จะจัดขึ้นในชุมชน โดยคำนึงถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชนร่วมกัน และคำนึงถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวมีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่สามารถรองรับได้ในแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ Fennell cited in Rocharungsat (2013) ที่กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวชุมชนจะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้รับประโยชน์โดยรวมอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสาธารณูปโภคและการยกระดับความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน “เพื่อสมาชิกในชุมชน” แต่ไม่ใช่ “เพื่อนักท่องเที่ยว” เพียงอย่างเดียว และ Jittangwattana (2014) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นต้องมีการประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวว่าจะรองรับนักท่องเที่ยวได้มากที่สุดเท่าไร เพื่อจะได้นำมากำหนดปริมาณ การควบคุม และมาตรการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสม และ Seyanont (2017) ได้กล่าวไว้ว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคม การท่องเที่ยวอาจทำให้เกิดผลกระทบด้านลบได้ กล่าวคือ การท่องเที่ยวทำให้เกิดความแออัดในชุมชนและท้องถิ่นมากขึ้น เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว

มากขึ้น ทำให้ที่พักที่มีอยู่ไม่เพียงพอจนทำให้เกิดขีดจำกัดของการรองรับของพื้นที่

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบกิจกรรมนันทนาการ การออกแบบกิจกรรมนั้นต้องสอดคล้องกับลักษณะของพื้นที่และกลมกลืนกับวิถีชีวิตในชุมชน มุ่งเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติจริง สอดคล้องกับ Phongphit cited in Rocharungsat (2013) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนนั้นควรที่จะคำนึงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน มิใช่เปลี่ยนเพื่อเอาใจนักท่องเที่ยวจนเสียความเป็นตัวตนของชุมชนไป นักท่องเที่ยวที่เข้าไปในชุมชนจึงควรเคารพจารีตประเพณี วิถีชุมชนเช่นกัน ดังนั้นกิจกรรมที่ชุมชนเตรียมสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ควรให้เหมาะสม และสามารถสร้างความประทับใจอันดีระหว่างกันได้ และอาจมีการจัดกิจกรรมพิเศษอย่างอื่นเสริมที่ไม่ขัดต่อวิถีชีวิตชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินกิจกรรมนันทนาการ เป็นการดำเนินกิจกรรมตามที่ได้ออกแบบไว้ มีการให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว ทั้งข้อมูลประวัติ รายละเอียดแหล่งท่องเที่ยว และวิธีการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในระหว่างการดำเนินกิจกรรม การให้ข้อมูลนั้นกระทำ

ในรูปแบบของการสื่อความหมายทั้งการบรรยาย และป้ายสัญลักษณ์ต่างๆ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลนั้น และมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินกิจกรรม สอดคล้องกับ Jittangwattana (2014) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การจัดทำสื่อความหมายมีบทบาทสำคัญต่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมาก เพราะจะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่จะไปเยี่ยมเยือน โดยการจัดทำสื่อความหมายเพื่ออธิบายให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่พบเห็นจนสามารถนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้องตามกระบวนการและเจตนารมณ์ของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ

ขั้นตอนที่ 4 ควบคุมการดำเนินกิจกรรม นันทนาการ มีการตั้งคณะกรรมการหรือกำหนดหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนในการควบคุม กำกับดูแล การดำเนินกิจกรรมนันทนาการให้เป็นไปตามที่ชุมชนร่วมกันกำหนด โดยคำนึงถึงการกำหนดราคาเข้าร่วมกิจกรรม ความพร้อมของสถานที่และอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรม ความปลอดภัยในการดำเนินกิจกรรม รวมถึงมีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการปฐมพยาบาลนักท่องเที่ยวเมื่อได้รับบาดเจ็บโดยตรง สอดคล้องกับ Responsible Ecological Social Tours cited in Rocharungsat (2013) ที่ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวชุมชนไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิ์ในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการจัดกิจกรรม นันทนาการ มีการประเมินผลการจัดกิจกรรม นันทนาการทุกครั้งภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม โดยการเพิ่มช่องทางที่หลากหลายในการแสดงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและความคิดเห็นของผู้จัดกิจกรรม และมีการแสดงข้อมูลจากการประเมินผลการจัดกิจกรรมให้ชุมชนได้รับรู้ เพื่อร่วมกัน

ปรับปรุงหรือกำหนดกิจกรรมใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชนร่วมกัน สอดคล้องกับสภาพปัญหาในการจัดการกิจกรรม นันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ด้านการสรุปและการประมวลผลกิจกรรม โดยปัญหาที่พบคือ ทางชุมชนยังไม่มีขั้นตอนในการสรุปและประมวลผลกิจกรรมที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยมีช่องทางให้นักท่องเที่ยวได้ประเมินผลการจัดกิจกรรมนันทนาการในชุมชนเพียงช่องทางเดียว

3. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการกิจกรรม นันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

ระดับความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยรายการประเมินขั้นตอนของรูปแบบ มีความสอดคล้องกัน ความเหมาะสมของขั้นตอนที่ 1 รูปแบบมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ และรูปแบบมีความสะดวกในการนำไปใช้ มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 5.00$) รายการประเมิน ความเหมาะสมของรูปแบบมี 5 ขั้นตอน ความเหมาะสมขั้นตอนที่ 3 ความเหมาะสมของขั้นตอนที่ 4 และแผนภาพของรูปแบบมีความเหมาะสม มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.80$) และรายการประเมิน ความเหมาะสมของขั้นตอนที่ 2 และความเหมาะสมของขั้นตอนที่ 5 มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$) สอดคล้องกับเกณฑ์ คือ การนำรายการที่ผลการประเมินต่ำกว่า 3.51 มาปรับปรุงพัฒนา และยอมรับรายการที่ผลการประเมินมากกว่า 3.51

สรุปผล

ผลการสรุปข้อมูลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะการจัดการกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร

1.1 ด้านจุดมุ่งหมายของกิจกรรมพบว่า จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนันทนาการที่เข้าร่วมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนั้นไม่ส่งผลให้เกิดผลกระทบทางลบต่อวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว แต่ในขณะเดียวกันความคิดเห็นของชาวบ้านในชุมชนกลับมองว่าการท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน

1.2 ด้านการเลือกกิจกรรมพบว่า กิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวเข้าร่วมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนั้นเหมาะสมกับเพศและวัย และสภาพปัญหา คือ การไม่ร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกันและการกำหนดราคา รวมถึงบางกิจกรรมนั้นไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ตลอดเวลา

1.3 ด้านการเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมพบว่า สถานที่และอุปกรณ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการมีความสวยงามหรือชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ และสภาพปัญหาคือ ลักษณะพื้นที่ในชุมชนเป็นตรอกซอกซอยที่ค่อนข้างแคบ และขนาดของสถานที่จัดกิจกรรมที่คับแคบอาจทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกอึดอัดและไม่เป็นส่วนตัว

1.4 ด้านวิธีดำเนินกิจกรรมพบว่า มีการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้จัดกิจกรรมนันทนาการกับนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และสภาพปัญหาคือ การสื่อสารภาษาอังกฤษของบุคลากรผู้ดำเนินกิจกรรมที่เป็นชาวบ้านในชุมชน และพบว่า ในหลายกิจกรรมจำเป็นต้องจำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมเนื่องมาจากปัญหาสืบเนื่องด้านสถานที่

1.5 ด้านความปลอดภัยในการดำเนินกิจกรรมพบว่า ในปัจจุบันกิจกรรมนันทนาการที่เข้าร่วมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนั้นไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวที่เข้าร่วม และสภาพปัญหาคือ ความคับแคบของพื้นที่ชุมชนอาจทำให้เกิดการบาดเจ็บใน

ระหว่างสัญจรไปมาของนักท่องเที่ยวได้ ปัญหาความปลอดภัยเนื่องมาจากความทรุดโทรมของสถานที่ และการจัดกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายกับนักท่องเที่ยวได้ในอนาคตแม้ว่าปัจจุบันจะยังไม่พบปัญหานี้ก็ตาม

1.6 ด้านการปฐมพยาบาลการบาดเจ็บจากการเล่นหรือทำกิจกรรมพบว่า มีการจัดเตรียมฝ่ายพยาบาล หรืออุปกรณ์ปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้กับนักท่องเที่ยวที่บาดเจ็บจากการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน แต่เมื่อศึกษาถึงสภาพปัญหากลับพบว่า บุคลากรนั้นเป็นเพียงบุคลากรของภาครัฐที่มีหน้าที่ดำเนินงานด้านนี้ให้กับบุคคลทั่วไป แต่ไม่พบว่า ทางชุมชนมีการจัดเตรียมบุคลากรเพื่อทำหน้าที่ปฐมพยาบาลให้กับนักท่องเที่ยวโดยตรงเมื่อเกิดอันตรายหรือการบาดเจ็บเกิดขึ้น

1.7 ด้านการสรุปและการประมวลผลกิจกรรมพบว่า ผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนันทนาการนั้นๆ และสภาพปัญหาคือ ทางชุมชนยังไม่มีขั้นตอนในการสรุปและประมวลผลกิจกรรมที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

2. รูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

- ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกิจกรรมนันทนาการ
- ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบกิจกรรมนันทนาการ
- ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินกิจกรรมนันทนาการ
- ขั้นตอนที่ 4 ควบคุมการดำเนินกิจกรรมนันทนาการ
- ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการจัดกิจกรรมนันทนาการ

โดยในทุกขั้นตอนนั้นต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน

3. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความเหมาะสม

ของรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยมีผลการประเมินมากกว่า 3.51 ทุกข้อ สอดคล้องกับเกณฑ์การนำผลการประเมินมาปรับปรุงคือ การนำรายการที่ผลการประเมินต่ำกว่า 3.51 มาปรับปรุงพัฒนา และยอมรับรายการที่ผลการประเมินมากกว่า 3.51

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1.1 ชุมชนควรมีบทบาทในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน และควรเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.2 ลักษณะกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นต้องไม่ขัดต่อวิถีชีวิตของชุมชน ไม่ทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชน และสอดคล้องกับพื้นที่ที่ชุมชนมีอยู่

1.3 การประเมินผลการจัดกิจกรรมนันทนาการเป็นเรื่องสำคัญ เพราะจะทำให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาอยู่เสมอ โดยแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร นั้นควรมีการปรับปรุงกระบวนการประเมินผลการจัดกิจกรรมนันทนาการให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

1.4 ควรมีการพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีความสามารถและทักษะพร้อมต่อการรองรับการจัดกิจกรรมนันทนาการให้กับนักท่องเที่ยว สำหรับแหล่ง

ท่องเที่ยวโดยชุมชน ในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร นั้นควรเร่งพัฒนาทักษะด้านภาษาให้แก่บุคลากรในชุมชน

1.5 รูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ที่พัฒนาขึ้นมาควรนำไปประยุกต์และทดลองใช้ให้เหมาะกับบริบทพื้นที่แต่ละแห่ง

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ภาครัฐควรมีนโยบายในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาบุคลากรในชุมชนเป็นหลัก

2.2 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาควรมีการจัดทำมาตรฐานการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยนำรูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร มาประยุกต์ใช้

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพิ่มเติมโดยพัฒนากิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมกับลักษณะของชุมชนนั้นๆ ภายใต้รูปแบบการจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

3.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับจัดการกิจกรรมนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่อื่นๆ เพิ่มมากขึ้น

References

- Bangkok Metropolitan Administration. (2013). *Thonburi Guide*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press. [in Thai]
- Bunnag, P. (2010). *A Past of Thonburi*. Bangkok: Thanprinting. [in Thai]
- Chemnasiri, N. (2012). *Agro-Tourism Site Development*. Nakhon Pathom: Physics Center. [in Thai]
- Eamarun, K. (2000). *Thonburi Side*. Bangkok: Sarakadee Publishing. [in Thai]
- Gulthawatvichai, T. (2008). *Recreation Leadership*. Bangkok: School of Sport Science, Chulalongkorn University. [in Thai]

- Gulthawatvichai, T. (2011). *Recreation*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Jittangwattana, B. (2013). *Tourism Industry* (2nd ed.). Nonthaburi: Dharmasarn. [in Thai]
- Jittangwattana, B. (2014). *Sustainable Tourism Development* (2nd ed.). Nonthaburi: Dharmasarn. [in Thai]
- Karnjanakit, S. (2003). *Recreation Principles*. Bangkok: School of Sport Science, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Keawprapassorn, P. & Sawangsuk, N. (2016). *Human Potential Development for Community-Based Tourism in District Thonburi Bangkok*. Faculty of Management Science, Rajabhat Dhonburi University. [in Thai]
- Kieovichai, K. (2014). *Recreation Principles* (3rd ed.). Nakhon Pathom: Silpakorn University Printing House. [in Thai]
- Koontz, H. D. (1972). *Principle of Management*. New York: Mc Graw-Hill.
- Koontz, H. & Weihrich, H. (1988). *Management*. New York: McGraw-Hill.
- Odjai, P. & Chitchang, K. (2015). Continuity and Change of Thai-Portuguese Culture: A Case Study of Santa Cruz (Gudichin) Community in Bangkok. *Journal of Interdisciplinary Research: Graduate Studies*, 4(1), 31-39. [in Thai]
- Peathanhom, P. (2011). *An Integrative Leadership Development Model for Administrators in Private Higher Education Institutions*. Doctoral Dissertation, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Phueksuwan, K. (2016). *Recreation Leader*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Rocharungsat, P. (2013). *Community Tourism* (2nd ed.). Bangkok: Odeon Store. [in Thai]
- Seyanont, A. (2017). *Operations in the Tourism Industry*. Bangkok: Se-education. [in Thai]
- Siangarom, S. (2014). Industrial Design for Community: The Case Study of Tourism Promotion for Kudееjeen. *Academic Journal of Architecture*, 63(2), 135-150. [in Thai]
- Tanopanuwat, S. (2017). *Promotion of Community Based Tourism Management on the Route Cultural Tourism in Thonburi District, Bangkok*. Office of Academic Resources and Information Technology, Rajabhat Dhonburi University. [in Thai]
- The Thailand Community-Based Tourism Institute. (2017). *Tourism Economic Review No.7*. Retrieved January 21, 2020, from <https://secretary.mots.go.th/> [in Thai]
- Tongjam, S. (2007). *Development of a Managerial Competency Development Model for Middle Level Administrators in Autonomous Universities*. Doctoral Dissertation, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Wannathanom, C. (2009). *Tourism Industry*. Bangkok: Threelada. [in Thai]
- Warakulwit, S. (2015). *Tourism Industry*. Bangkok: Wawwaw Printing. [in Thai]

Name and Surname: Nuchara Sawangsuk

Highest Education: Master of Science, Chulalongkorn University

Affiliation: Dhonburi Rajabhat University

Field of Expertise: Tourism and Recreation